

DECLARACIÓ DE MONTCADA I REIXAC

per uns **espais naturals propers** als entorns urbans,
sostenibles, saludables i resilients

Els **espais naturals propers** als entorns urbans tenen un reconeixement escàs i passen sovint desapercebuts a la ciutadania i les administracions. Són paisatges d'un valor natural i cultural elevat que conformen un mosaic ecològic equilibrador. Quan més del 50% de la població mundial i el 75% de l'europea viu en àrees urbanes artificialitzades, ens qüestionem si cal superar la dicotomia natural/urbà i valorar millor aquests espais.

Els **espais naturals propers a les ciutats i els pobles** son elements clau de la infraestructura verda local, que exerceixen funcions molt diverses: ecològica, de resiliència, productiva, social i de salut.

Proporcionen serveis **ecosistèmics** de gran importància per a les persones. Enfront dels reptes del canvi climàtic i la densificació urbana, els espais naturals fan les ciutats i els pobles més sostenibles i resilients: redueixen l'erosió i protegeixen el sòl, regulen el cicle hidrològic, milloren la qualitat de l'aire i temperen el soroll, aporten biodiversitat i connectivitat ecològica, regulen el clima local i generen capacitat d'adaptació.

Són també un recurs **econòmic**. Els terrenys forestals i agrícoles que envolten el teixit urbà activen l'economia i són un element bàsic del metabolisme de les ciutats i són recursos renovables. En particular, els espais oberts —conreus i prats— són idonis per desenvolupar activitats agro-ramaderes de qualitat que afavoreixen polítiques de sobirania alimentària i permeten gaudir de productes saludables de proximitat.

Els espais naturals propers desenvolupen funcions **socials** de lleure i de paisatge, possibiliten experiències positives de contacte amb la natura, d'inspiració artística i de descoberta, i són un marc educatiu essencial. Enriqueixen la interacció i la cohesió social: són llocs de trobada i passejada, de relació, integració social, arrelament de tradicions, records i costums. Els paisatges dels entorns urbans constitueixen un element clau dels valors culturals d'un territori.

Tenen repercussió directa sobre la **salut** i s'associen al benestar, a una millor activació cognitiva, a la reducció de l'estrès, la capacitat de concentració i la recuperació dels patrons de son. En els infants es relacionen amb un millor desplegament emocional i del comportament, i amb canvis estructurals beneficiosos en el cervell. Un passeig diari de mitja hora en un espai

natural redueix el risc de sobrepès, els problemes circulatoris, la diabetis, alguns tipus de càncer, la depressió i la demència. La pandèmia per la COVID-19 ens va demostrar la necessitat de disposar d'espais naturals propers, fins i tot dins el propi terme municipal, per poder desenvolupar-hi activitats de lleure, però també per raons psicològiques, socials i de salut.

Malgrat tot, els espais naturals propers, on habitualment conviuen activitats i usos poc compatibles, estan mancats sovint de **figures de protecció i de gestió** que els preservin d'**agressions** com ara els abocaments incontrolats, la contaminació hidrològica, els moviments de terres, la destrucció dels hàbitats i la consegüent pèrdua de biodiversitat o altres usos o ocupacions no previstes.

És per tot això que les ciutats i pobles **ACORDEM**:

AVANÇAR cap a models de ciutats i pobles més biofílics, i establir un equilibri entre l'activitat urbana i el respecte a la natura i la biodiversitat. Els espais naturals propers són àmbits de lleure i de foment de la convivència.

DONAR a conèixer els serveis i els beneficis ecològics, productius, socials i de salut que aporten els espais naturals propers. Incloure aquests espais en les estratègies de desenvolupament sostenible local, adaptació, resiliència i protecció climàtica.

VALORAR els espais naturals propers, evitar les agressions ambientals que puguin patir i promoure'n figures de protecció i de gestió. *

PROMOURE la naturalització i el verd urbà i recuperar els usos tradicionals del paisatge per tal d'aconseguir una perifèria diversa, amb zones agrícoles, prats i rodals de bosc.

CONSERVAR i restaurar de manera específica els espais de vora urbana, potenciant els seus valors naturals, socioeconòmics i paisatgístics de proximitat.

MILLORAR l'estructura del gradient urbà-rural-natural, a través d'un mosaic periurbà d'espais forestals i agraris amb funció ecològica, productiva i social.

PROTEGIR i restaurar els espais naturals propers i promoure la connectivitat entre ells i amb els espais verds urbans, tant per la qualitat de vida de les persones com per la millora de la biodiversitat urbana associada.

PLANIFICAR, gestionar i donar a conèixer a la ciutadania la xarxa d'espais d'interès local, un element essencial per a l'equilibri territorial i el benestar de les persones

AFAVORIR una distribució homogènia i l'accés equitatiu als espais verds, perquè els beneficis n'arribin a tothom, amb atenció especial als col·lectius desfavorits, la gent gran i la infància. Evitar efectes no desitjats com la gentrificació verda.

POTENCIAR els itineraris saludables i de descoberta que connectin el verd urbà i els espais naturals propers, que promoguin el gaudi, el lleure, l'activitat física, i les activitats d'educació, amb respecte als ecosistemes.

AUGMENTAR i millorar la infraestructura verda i blava, urbana i periurbana.

CONSERVAR i restaurar els espais agraris per afavorir l'alimentació saludable de proximitat i la sobirania alimentària.

FACILITAR i impulsar la implicació, l'educació ambiental i la participació ciutadana en el voluntariat, la custòdia i la gestió dels espais naturals propers.

Finalment, **ENS INSTEM** a presentar la Declaració de Montcada i Reixac als plens municipals, a aplicar els acords la referència a l'espai natural proper del nostre municipi [*Nom de l'espai natural] i a **NOTIFICAR** l'acord a la presidència de la Xarxa.

Els pobles i les ciutats del futur han de ser ciutats i pobles verds

22a Assemblea de la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat

Montcada i Reixac, 15 de juny del 2022

* **Nota:** en el moment d'aprovar la Declaració en els plens municipals, els punts on apareix el símbol * es poden adaptar per tal de fer referència a un espai natural proper específic.

Així, per exemple, en el cas de Montcada i Reixac, es pot modificar el punt de l'acord de la forma següent:

*“ **VALORAR** els espais naturals propers a la ciutat, **com és el cas del Pla de Reixac**, evitar les agressions ambientals que puguin patir i promoure'n figures de protecció i gestió. El Pla de Reixac és el territori de secà més important de la plana del Vallès i de l'àrea metropolitana i conserva zones agrícoles que no s'han transformat des de mitjan segle passat. És un espai obert amb alt valor ecològic en una ubicació estratègica per a la connectivitat i el potencial social de la conurbació.”*

ANNEX: Objectius de desenvolupament sostenible (ODS) associats a la DECLARACIÓ DE MONTCADA I REIXAC per uns espais naturals propers als entorns urbans, sostenibles, saludables i resilients

Com a desenvolupament dels objectius estratègics de la Xarxa de Ciutats i Pobles cap a la Sostenibilitat per a aquest mandat, incloem la relació d'ODS —un total d'11— i fites amb els quals s'alinea aquesta Declaració, amb l'objectiu d'incorporar la visió integral de l'Agenda 2030 a tots els acords de la Xarxa.

Posar fi a la fam, assolir la seguretat alimentària i la millora de la nutrició i promoure l'agricultura sostenible, i en concret assegurar la sostenibilitat dels sistemes de producció d'aliments i aplicar pràctiques agrícoles resilents que augmentin la productivitat i la producció, contribueixin al manteniment dels ecosistemes, enforteixin la capacitat d'adaptació al canvi climàtic, a fenòmens meteorològics extrems, sequeres, inundacions i altres desastres, i millorin progressivament la qualitat del sòl i de la terra.

Garantir una vida sana i promoure el benestar per a totes les persones a totes les edats, i reduir substancialment el nombre de morts i malalties causats per productes químics perillosos i per la pol·lució de l'aire, l'aigua i el sòl.

Garantir una educació inclusiva, equitativa i de qualitat i promoure oportunitats d'aprenentatge durant tota la vida per a tothom, i garantir que l'alumnat adquireixi els coneixements teòrics i pràctics necessaris per a promoure el desenvolupament sostenible a través, entre d'altres, de l'educació per al desenvolupament sostenible i de l'adopció d'estils de vida sostenibles.

Aconseguir la igualtat de gènere i apoderar totes les dones i nenes

Garantir la disponibilitat i una gestió sostenible de l'aigua i el sanejament per a totes les persones, per tal de protegir i restablir els ecosistemes relacionats amb l'aigua, inclosos boscos, muntanyes, aiguamolls, rius, aqüífers i llacs.

Reduir la desigualtat en els països i entre ells, potenciar i promoure la inclusió social, econòmica i política de totes les persones, independentment de l'edat, sexe, discapacitat, raça, ètnia, origen, religió, situació econòmica o altra condició.

Aconseguir que les ciutats i els assentaments humans siguin inclusius, segurs, resilents i sostenibles, redoblar els esforços per protegir i salvaguardar el patrimoni cultural i natural del món, i proporcionar accés universal a zones verdes i espais públics segurs, inclusius i accessibles, en particular a les dones i els infants i les persones grans o amb discapacitat.

Garantir modalitats de consum i producció sostenibles, i sobretot assolir la gestió sostenible i l'ús eficient dels recursos naturals.

Adoptar mesures urgents per combatre el canvi climàtic i els seus efectes, basades en enfortir la resiliència i la capacitat d'adaptació als riscos relacionats amb el clima i els desastres naturals.

Protegir, restaurar i promoure l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres, gestionar els boscos de manera sostenible, combatre la desertificació, aturar i revertir la degradació del sòl i aturar la pèrdua de la biodiversitat, vetllar per la conservació, el restabliment i l'ús sostenible dels ecosistemes terrestres i els ecosistemes interiors d'aigua dolça i els serveis; promoure la gestió sostenible de tots els tipus de boscos i emprendre accions urgents i significatives per a reduir la degradació dels hàbitats naturals, aturar la pèrdua de biodiversitat i integrar els valors dels ecosistemes i de la biodiversitat en la planificació nacional i local i en els processos de desenvolupament, així com en les estratègies i els informes de reducció de la pobresa.

Enfortir els mitjans per implementar i revitalitzar les aliances, amb la millora de la coherència de polítiques per al desenvolupament sostenible, i encoratjar i promoure la constitució d'aliances eficaces en els àmbits públic, públicoprivat i de la societat civil, aprofitant l'experiència i les estratègies d'obtenció de recursos dels partenariats.